

MAGYAR NÉP

KÉPES-HETILAP

Előfizelési árak:

Évre 6 pengő, félévre 3 pengő
Ezen szám ára 15 filler
Egyre egész évre 10 pengő

Főszerkesztő: GYALLAY DOMOKOS.

Főmunkatárs: DR. SZÁSZ FERENC.

Laptulajdonos: MINERVA R.T.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Kolozsvár, Brassai-utca 7. szám.

A semlegesség halála

Ékor Roosevelt az Egyesült Államok elnökévé választották, azzal korteskédtek megválasztása mellett, hogy az elnök az európai háborúban vegye meg fogja a semlegességét. Roosevelt urat megválasztották, és meghozta az úgynevezett semlegességi törvényt, kimondta, hogy Amerika az európai háborúban semleges marad. Ugyan ez sem volt tulajdonképpen azaz értelmeiben végt semlegesség, mert Amerika északi szállított hadianyagot Angliának, — de Anglia vére. Ezt úgy kell érteni, hogy: vedd és vidd, az az amerikai háborút Anglia a saját jóval és a saját vére volt kötelező tanul.

A semlegesség abban az esetben vádudott, hogy az arányban Angliához képest a harcok rosszabbodott. A katonai hadianyagok, az egyfelől a franciák hadijáratban, a japán és görög hadseregek során érték, az a nagy veszteséget, melyeket az angolok, de főként a németek tengerészcsapatai szenvedtek. Angliát az indították, hogy az erejével és támogatásával az amerikai semlegesség felhátrálna bírja az Egyesült Államokat.

Éndül a propaganda. Ebben a munkásszerefogat az angolok az amerikai szállítású és hadijáratok vezetői és a németek világra álltak azt a hírt, hogy Németország meg akarja támadni Amerikát, a Németországból kiszorított zsidóság és a németek társulva az angol és amerikai zsidóerejével, lassanként megoldozta az amerikai közvélemény egy részét; s úgy látszik, magát az elnököt is; akiket az Amerika háborús uszítóit állandóan lősziget- és német támadás rémülményével.

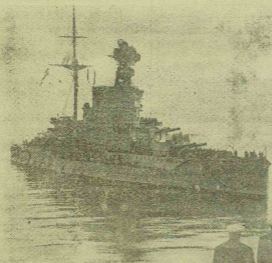
Éndügy félve már látni lehetett, hogy az angolok a sajtópropaganda eléri célját, vagyis azt, hogy kikötött beugrassza a háborúba. S attól a naptól fogva, hogy amerikai torpedóromboló egy német tengeralattjáró tengelyhatalmak felségvizein, helyesebben a tengelyhatalmak által haditerületnek nyilvánított vizeken elsültek, már meg volt a tárgyi okis arra; hogy a sajtópropaganda által hónapok óta dőngéltetett semlegességi katonai félrevezető elnök megnyissa a háború számára az angol-szász propaganda bűnös felelőtlenségét.

a végén okmány- és térkép-határát is vezte, megváltva Németországot Délamerikai felosztásának torz és ostoba vádjával, — vegre a mult heten az amerikai kongresszus módosította a semlegességi törvényt. Ennek a módosításának a lényege, hogy egyfelől amerikai hajók beutolhassanak a tengelyhatalmak által hadizónának kijelölt vizekre, másfelől, hogy az amerikai kereskedelmi hajókat felfegyverzik. Ezzel a ténnyel Amerika elérte azt, amíg, ahonnan egyetlen további lépés a háborúba való tényleges beavatkozáshoz vezet. Ez pedig két dolgot jelent.

Először azt, hogy az Egyesült Államok ellenke az a történelem előtt egy óriási feladásra vállalt, a másik pedig, hogy ez a körülmény meghosszabbítja a háborút, melynek győzelme befeljezős egész Európa közös érdeke. Hogy Amerikát oly könnyen elvált, mint vakmerő elnökének az a lépése milyen következményeket fog már a közeljövőben maga után vonni, még nem lehet tudni. Amint azonban bizonyos, hogy Németország nem játszik a szavakkal és a hadi anyagszállító amerikai hajókat ott torpedozza meg, ahol éri, a tengelyhatalmak hadijáratok pedig nem fogják viszonzatlanul hátrálni az amerikai hajók támadásait. Ez pedig kimondott háborút jelent.

Egyébként mint jelenleg történelmi hasonlóságot meg lehet említeni, hogy Amerika 1917-ben is így csinált. Az akkori elnök, Wilson, aki örültek pusztult el, szintén semlegességet fogadott előbb, s aztán szavát megszegve, háborúba kezdett. Roosevelt ur, a mostani elnök, szintén semlegességet fogadott, most pedig háborúba taszítja Amerikát. Lehet, hogy ő is örültek fog elpusztulni.

Mindégy. A tengelyhatalmak végig küzdtek a hűségnek a győzelemnek a fejében, melyet eddig küzdtek meg már megalapoztak. Ezen a győzelemen már Amerika se változtat. Mert Roosevelt elnök ur ne felejtse, hogy ma nem úgy van, mint 1917-ben. Nem is lesz úgy. Ha Amerika vérezní akar, próbálja meg Európában lenni. Rövidesen megtudja, mi az igazi háború. Ha pedig még nem tudná, kérdezze meg Moszkva és Leningrád kőlégybeest utraitól, mert abból a millió és millió szovjet katonából, akiket Sztaalin eltárs eddig feloldozott, már nem kérdezhetők meg.

MAGYAR ÉLETÜNK KÉRDÉSEI

a Kaláka, mint a szövetkezet őse

Dr. Balogh Vilmos min. tanácsos, a földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségének vezetője a kolozsvári szövetkezet-tudományi tanfolyamon nagy- szabású beszédet mondott. Ebből közöljük az alábbi részleteket.

A világháború előtt a századforduló idején, amikor a székely nép tízezres rajai vándoroltak ki Amerikába, rádöbbentek arra, hogy Erdélyben és a székely néppel történni kell. Ennek tulajdonítható, hogy Darányi Ignác 1902-ben felállította a földművelésügyi minisztérium székely kirendeltségét, amelynek egyik elsőrangú feladata volt a székely nép szövetkezeti megszervezése.

Ez az időszak csaknem egybeesett a magyar szövetkezeti mozgalom zászlóbontásával. A század fordulón a szabad versenyre és a nemzetközi tőke uralmára épített liberális gazdasági rend Európaszerte fénykorát élte.

Károlyi Sándor és munkatársainak örök érdeme hogy elsőnek ismerték fel a helyzetet: hogy a keletről nyugatra vándorló zsidóság magyarországi stációján, a magyar gazdátársadalom szervezetlenségére, a gazdasági vonalon magára hagyott falusi nép tájékozatlansága révén hízalálják fel magukat.

Látokki szemmel állapították meg és hirdették, hogy a liberális gazdasági rend túlkapásaival szemben, hogy a agrár Magyarország agrár rétegei csak a megfelelő szervezkedés, csak a szövetkezetekbe való tömörülés útján tudnak védekezni.

Hirdették ezt akkor, amikor a szabadkőművesség láthatatlan szálával összefonott liberális gazdasági rend — delelőjén állott. Amikor a maga egyoldalságában és csodálatosan szervezett sajtó kizárólagosan a túloldalt szolgálta.

A vámuinóban élő 55 milliós habsburgi monarchia viszonylagos gazdasági jólétben, a sokak által magasztalt úgynevezett boldog békevilágban mélyen aludt a magyar gazdasági öntudat. Hogy ebből a dermedt álomból ne legyen ébredés, arra csodálatos egyetértésben vigyáztak — ha egyébként külön útakon is jártak — egyfelől a monarchia népeit egymással szemben kijátszó politika irányítói, másfelől a zsidó liberális világrend őrei.

A magyar szövetkezeti mozgalom megindító zászlót bontottak — anélkül, hogy sejtették volna hogy alig egy negyedszázad múltán — az általuk hirdetett eszmék világírányzattá nővik ki magukat.

Erdélyben, főként a Székelyföldön, a hitelszövetkezeti hálózat kiépítése Seidl Ambrus nevéhez fűződik.

A Hangya szövetkezetek száizát hívták életre Balogh Elemér, Meskó Pál és Rohay László.

A század első évtizedében a Székelyföld termékei számára volt hivatva férőhelyet csinálni a pesti piacon a Bethlen István gróf elnökölte alatt állott: Magyar Összök Vásárosnalki elnökölte Szövetkezet. Ez a

szövetkezet különben 1909-ben egész székelyföldön lévő társulat fuzionálván a Hangyával, a Hangya vezető ez időtől fogva a Székelyföldön lényegesen erősebben folytatta munkáját.

A hazai szövetkezeti mozgalom egyes bíráló szerűl gyakran találkozhattunk olyan megállapítással, hogy a magyar ember természeténél — talán egy adottságainál fogva is — kevésbé alkalmas a közéleti munkára. Kevesebb érzéke volna a közéleti szellemmel szemben.

Merem állítani, hogy ez a megállapítás helytelenül. Különösen nem áll ez a székely lelkiséggel szemben.

Mindnyájunk előtt ismeretes a „székely kaláka”, amely a szövetkezeti önszervezkedés természetéről nyilatkozik. Amikor házépítésnél, erdőirtásnál, élesnél, tulajdonképpen munkáért munkát, cserélt és egy falu népet egyesíti az elvégzendő munkára.

A falu népben már az ősidőktől fogva él a csönös segélynyújtás szelleme. Ez tette lehetővé, hogy a háború előtt Erdélyben sokkal nagyobb és erősebb volt a szövetkezeti hálózat, mint bárhol az országban.

Kétségtelenül ennek a szellemnek köszönhető, hogy az erdélyi szövetkezeti szervezet a 22 éves uralom elnyomása alatt fenn tudta magát tartani.

Az a körülmény, hogy a magyar honvédség beállításakor az erdélyi magyar szövetkezeti szervezet egyáltalán létezhetett és alapját képezte a továbbfejlődésnek, az elsősorban az erdélyi és a székely együtt tartozási érzésének, de másrészt a szövetkezetvezetők önzetlen munkájának köszönhető.

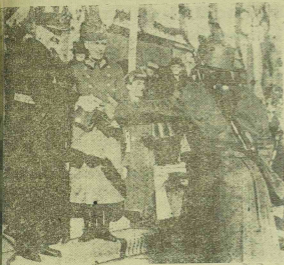
A szövetkezeti hálózat további kiépítése előbban — eltekintve a jelenlegi háború által előidézett gazdasági nehézségektől, igen sok akadály gördült.

Egyik ilyen akadály a szövetkezeti szakemberek hiánya. A szakemberhiány kétféle. Egyrészt tisztviselők, másrészt az újabban alakított szövetkezetek vezetőinek áruházi vezetőinek, az ú. n. boltkezelők kiképzése szükséges. Ehhez képest kötféle tanfolyamrendezés látszott indokoltnak.

Bánffy Dániel báró földművelésügyi miniszter mint erdélyi ember, ismerve az itteni viszonyokat méltányolva a szövetkezetek nemzetépítő tevékenységét méltányolva a szövetkezetek nemzetépítő tevékenységét, hogy a szükséges tanfolyamok tartásához elő.

A szövetkezeti tisztviselők képzése érdekében kirendeltség felkérte a Ferenc József Tudományegyetem Szövetkezet-tudományi Intézetét, hogy megfelelő szövetkezeti tisztviselők képzése érdekében tanfolyamot szervezzen.

Remélem és tudom, hogy a tanfolyam nagy sikerrel viszi előre az erdélyi szövetkezeti mozgalom további kiépítését, amely elsősorban hivatott az erdélyi magyar és székely gazdák gazdasági felemelésére.

A Kormányzó úr kifüfölt a hős hőnévelőköt és kezét szorít velük. Amint tudjuk, a Kormányzó úr lázas betegben ment el a hazatérő hőnévelőköt egysegének fogadására, hogy személyes jelenlével emelje az ünnepek fényét, hogy ayal közfogásával és megszólításával tüntesse ki a nög egyszerű gyermeköket, akik a bolsevizmus ellen küzdelemben hősösen kivették részüket. Ez a pillanat felejtethetlen marad számunkra. A legföb Hadur által adott kitüntetéssel együtt az egész haza megbecsülése és szeretete szálljon a bátor magyar katonára felé.

Beiktatták méltóságába Józán Miklós püspököt

November 16-án, vasárnap, ünneplöbe öltözött a kolozsvári unitárius templom. Kolozsvár unitárius gyársága Józán Miklós püspöki méltóságba való iktatását ünneplöte.

A püspöki beiktató zsinatot délelött 9 óraker nyitá meg Gelei József dr. főgöndnok, a püspökség zsterneében. A főgöndnok nagyhatású beszédet adott, melyben a magyar katonát, a nemzet jogait, harcoló hőnévelöket részesítette méltó megbecsülésben. A beszéd elhangzása után az Unitárius Egyház tanácsa hódoló és üdvözölö táviratot küldött a Kormányzó Úrhoz. A táviratszöveg felolvásása után az egyházi Képvisele Tanács Kiss Elek dr. vezetésével szötséget jelölt ki, hogy a kormányzó kiküldöttét, a harcoló hőnévelöket zsinatra. A Kormányzó úr kiküldöttét, Köfö Ferenc dr. nyugalmazott államtitkár, rendköl szívélyesen fogadták. 10 óraker a Fötanács tagjai monultak a templomba a püspökszentelési ünnepekre. A templomot zsöfölség megtöltötte az ünneplönek gyülekezete. Az első sorokban foglaltak helyet római katolikus, református és evangélikus egyházi képvisele, majd a hadsereg, a törvénszék, a ármege, a város, a földmívelésügyi miniszterium, a füzgyminiszterium és a sajtó képvisele. A köznének hangzása után Taar Géza lelkész mondotta el ménszentö imádját. A főgöndnok ezután felkérte Józán Miklós püspököt a hivatali eskü letételére. Ennek zsgörténte után aláírták a hivatalos eskü jegyzöönyvét. Az esperesek megpödlötták a füzpöszort.

Az új püspök szölszra emelkedett és elmondotta zncpi beszéde. Nemzetserrettöl füzött beszéde agy hatást ért el a hallgatóság körében.

Délben a püspöki palotában a füzpösztor a bejelentett tisztelö küldöttségeket fogadta. A katolikus egyház képviseleében Boga Alojz prelátus kanonok, majd Vásárhelyi János református püspök üdvözölték a püspököt és azokra a szöttéphetetlen kapcsolatokra mutatott rá, melyek az idegen megszállás alatt fejlődtek ki a három egyház között. A számos elökelö üdvözölö látogató után a tanácsstagok átvonultak a kollégium díszterembe, ahol Józán Miklós püspök mondotta el az egyházi, társadalmi és a magyar nemzeti élet minden területi felölöle programbeszédét. Délután fél 3 óraker a Fötanács tagjai közebére vonultak. 5 óraker a tanácskozás tovább folytatódott. A tanácskozás anyaga leginkább a papok és egyházi tisztviselök állami segélyezésének a kérdése volt, de több hozzászölsöz hangzott el az egyház vagyoni helyzetéről és az alapítványokról.

Az Unitárius Egyház Fötanácsa történelmi jelentőségű határozatot hozott. Elhatározta, hogy az olyan egyháztagok, akik az 1939. IV. t. c. értelmében zsidóknak tekintendök, semmiféle szavazati joggal nem bírnak.

Következő nap a tárgyalások folytatödtak. A Fötanács hosszasan tárgyalta a tanügyi jelentéseket és a szörvénygondozás ügyét, egyben kimondotta, hogy központi missziós lelkési állást szörvaz a szörványok gondozására.

Kéthapi tanácskozás alatt az Unitárius Egyház Fötanácsa megbeszélte mindazokat a fontos kérdéseket, melyek az egyház életét érintik.

A „Magyar Nép” külpolitikai szemléje

Bonyolódik a helyzet. A világpolitika előterében ma kétségtelenül az amerikai-japán tárgyalások állanak. A japán nagykövét különleges utasításokkal utazott Washingtonba, ahol az Egyesült Államok elnökével is tárgyalt. Hogy mi lesz a tárgyalások eredménye, ma még bizonytalan. Minthogy ezek a tárgyalások, épen a felvetődő kérdések rendkívüli fontossága miatt a nyilvánosság kizárásával folynak, természetes, hogy a világ közvéleménye ezidőszert csak találgatásokra van utalva, nemkülönben a világsajtó maga is, mely a közvéleményt információkkal ellátja. Persze, egyelőre mindkét fél tartja a maga álláspontját és igyekszik a legtöbbet elérni, amit az adott viszonyok közt elérni lehet. E tekintetben egyelőre Amerika kardoskodik és egy demokrata szenátor kijelentése szerint az Egyesült Államok Japán valamennyi békítési kísérletét visszautasítja, még az esetben is, ha ebből háború ténne. Egyébként Amerika követelése a következő: Japán vonuljon vissza Kínából, Japán adjon kártalanítást Kínának, Japán vonuljon vissza Indokínából, s Japán vesse el az új távolkeleti rendezés tervét. Ezek a feltételek első pillantásra elfogadhatatlanok Japán számára. De akárhogy berzenkedik is Amerika, egyet neki sem lehet elfelejtetni: Japán ma 100 milliós nemzet, mely tengeren és szárazföldön egyaránt fel van készülve. Német-nevelésű katonanép, mely nem pusztá tekintélyi célból harcol, hanem azért, hogy rendkívüli szaporaságú népessége számára megszerezze azokat az élelehetőségeket, melyeket Amerika bekerítő politikája tőle elzárni akar. A tárgyalások tehát tartanak és tartanak még egy ideig, valószínűleg Amerika is engedni fog a kezdeti nagy hangoskodásból, örök gyakorlati igazság lévén, hogy a levest sohasem szokták azon forrón kanalazni, ahogy a tűzhelyről elhúzzák.

✂

Az új hadműveletek. Az angol katonai szakértők s ezek után a londoni rádió anélkül, hogy a szovjetfront helyzetéről kellő tájékozódással bírnának, a front apró zúbkendőiből indokolatlan és messzemenő következtetéseket szeretnek vonni, — a német haderő hátrányára. Így többek közt a minap a londoni rádió azt röptette világá, hogy a keleti fronton nemcsakogy megrekedt a német támadás, de a német hadvezetőség kénytelen lesz a csapatokat több helyen hátravonni megfelelőbb védelmi vonalon, mivel maga is belátta, hogy a támadás megtorpant. És ime, ahogyan hangzott el az angol nagyképjátszás, a német hadvezetőség máris bejelentette az új támadó hadműveleteket, sőt azok első sikereit azt is, hogy Tulánál a német páncélosok áttörték a szovjet védővonalat, az északi szakaszon pedig nagyobb szabású hadművelet bontakozott ki. Ugyancsak az azóvi térségben egyidejűleg nagyobb szabású támadó hadműveletek kezdődtek. A német hadjelentések az új támadó műveleteknél általában nagyon szükségesek. De az, hogy ismét újabb nagy hadműveleteknek nézünk elébe, bizonyítja, hogy a tél csak kedvez a német haderőnek, mert a fagy és hó járhatókká tette az utánpótlási vona-

latat. A tulai áttörés egyébként arra mutat, hogy hadvezetőség nem szembe, hanem oldaltámadással neki, hogy harapófogóba szorítsa a fővárost, mely lassan szétmorzsolódik. Az angol rádió katonai szakértője tehát tévedett. De hát ezen nem lehet megütközni. Az angol katonai szakértők kezdetől fogva mindig tévtek a hadihelyzet megítélésében. S ha már verettek a németek, legatább szakértői véleményyt mondanak. Amint látjuk azonban, ezt se lehet semmire használni.

Az amerikai sztrájkok magyarázata. Abban, hogy Amerikában egyhátrá felüli fejét a sztrájkmozgalom kétségtelenül óriási része van Amerikának a szovjet szövetségében. Ezek a sztrájkok emélfogva ne bérharajlelgeit, hanem egyenesen politikai színezetűk van s ez Amerikára nézve, rendkívül súlyos következményekkel járhat. Az amerikai munkászervek ugyanis a mostani időkét egészen alkalmasoknak látszák arra, hogy a munkásság részére politikai jogok csikarjanak ki. A munkásság arra fog törekedni, hogy a politikai vezetés, melyről eddig a nagytőke elütött a kezébe ragadja, s ezért a sikerért, mely részére óriási helyzeti előnyt biztosít, még olyan áldozatok meghozatalára is képes, melyek háborús időkben itt-ott a nemzet lét megmagasabb érdekeit is érintik. De hát a bolsevista államelmélet nem ismeri az európai értelemben vett nemzet-fogalmat. A bolsevista Államrendezés terkevére a világ forradalmosítás, a polgári rend felbontása, a nyugalom és folytonosság megzavarása, egy olyan állapot megteremtése, amelyben a polgári nem ismeri ki magát, s mire tájékozódhatnak, akkorra már nyakig ül a világbolsevizmus fertőjében. S az az államrendszer, mely mint jelen esetben az amerikai, szövetséget kötött — parancsoló szükségesség nélkül, — bolsevista Oroszországgal, már nem bír erkölcsi jog alappal sem arra, hogy küzdjön a munkásság politikai érvényesítéséé ellen. A harc tehát áll az amerikai demokráciában és napról-napra mind jobban elfajul. Nincs kizárva, hogy a hatalmat féltő nagytőke, mely mögött természetesen nagyarányban a nemzetközi szolidaritás áll, fegyverrel kísérli megakadályozni a sztrájkokat. Ez azonban olaj lesz a tűzre, melyet az Amerika üzemeibe beszivárgott „szövetség” bolsevisták színtal titoktan, de azzal a céllal, hogy forradalmosítsák azokat. Nekik nem fontos az, hogy Amerika szövetséges, mert látják, hogy katonát nem tud a szovjetnek küldeni, s hadianyagot sem annyit, amennyire a katonahő tönkrevert szovjetnek szüksége volna. De hát a politikában is megtörténik, hogy a Gondviselés egyes népeket a saját fegyvereikkel ver meg. Amerika magára szabadította a bolsevizmust, azt gondolván, hogy ezzel Németországnak árhát. Az eredmény mást mutat: a bolsevizmus menekül Németország elől, de Amerikát elnyeli.

„MAGYAR NÉP”-ET TERJESZTENI,
MAGYAR KÖTELESSÉGI

Japán országgyűlés megnyitása. Japán császár november 10-án délután 11 órakor nyitotta meg ünnepesen az országgyűlést mindkét házával. Az országgyűlés két házából tervekkel ellátva, azonnal elült, hogy megkezdje munkáját. Hangosan elfogadták a császári parancsot, meghallgatták a hadügyminiszter és tengerészügyi miniszter beszédét, és szavazták azt az indítványt, hogy a hadsereg hálóját fejezi ki az arcvonala harcoló tiszteknek, katonáknak és a haditengerészetnek. Az országgyűlés rendkívüli ülése egyike a legjelentősebb tanácskozásonak. A hadügyminiszter felhívta a képviselőket a Távol-Keleten valaha is voltak — írja a külügyi hivatalos közlöny — a külügyi hivatalos közlöny — és hozzáfűzi, hogy ezek a tárgyalásoktól a Csendes óceánra vonatkoznak. Tozso miniszterelnök a külügyi miniszter és Simada tengerészügyi miniszter beszélt a népről. A világ meg fogja látni, hogy Japán mindenekelőtt a maga és a Csendes óceán érdekeit képviseli hazájában és a kormány népképviselőivel folytatott beható tanácskoztán teljesíti kötelességét.

Milyen lesz az ára a japán-amerikai kérdések? Washingtonban tartanak japán-amerikai tanácskozások. Minden részről olyan felhivatalos kijelentések hangzottak el, hogy még lehet bízni a megegyezésben. Minden arra mutat, hogy ennek a megegyezésnek Kína az ára. Londoni körökben is ilyen értelemben nyilatkoztak. Kijelentették, hogy a japán-amerikai kérdések elintézése Kína visszavárára lehetséges és Roosevelt körzetének egyik tagja is hangzott, hogy amerikai szempontból nem tartják lehetetlennek, hogy Japán az európai háború ideje alatt egy-két helyőrséget tartson Kínában. Tokiói képviselőház határozata értelmében azonban nem valószínű, hogy Japán kiscsengedelményekkel megelégedjék, hiszen világosan tudja, hogy ez csak porhintés az angolok szemébe, mert az angol győzelmei után Japán fokozottan szembe találta magát világalgalmi törekvésekkel.

Bungyarsország képviselője a francia hadügyminiszter temetésén. Hüntziger tábornok temetésén a magyar követet báró Bakách-Bessenyei öngy követ és vitéz Karátsonyi László alezredes, katonai attasé képviselte. Az egész francia sajtó figyelmé a temetés felé fordult. A napok hosszas beszámoltak a külföldi országok és a gyarmatok részvételéről és megállapítják, hogy a szerencsétlenség mindenütt nagy fájdalmat okozott. A Nouveaux Temps a többi között a következőket írta: Franciországot nagy veszteség érte. — Hüntziger tábornok nagy felelősségteljes tényleget, amikor az iratokkal feltáskáját a repülőgépből kidobta és később azt egy erdőben sértetlenül megtalálták. A hősi tisztele megköveteli, hogy Hüntzigernek ezt a tettét az iskolákban is méltassák — fejezi be cikkét a Nouveaux Temps.

Sztalin szürnyű parancsa: „Meg kell ölni minden németet!” A Sztalin-jelölésű érkező hírek szerint Sztalin parancsot adott a szovjet hadseregnek, hogy öljenek meg minden németet. A vörös hadseregnek nem szabad többé foglyokat ejtenie. Feloszlatják a megszállott területek lakosságát is, hogy mindenütt öljenek meg minden német katonát, ahol csak lehetőség kínálkozik erre.

Kanadára is áttért az Egyesült Államokból sztrájkhullám. Az Egyesült Államokban uralkodó sztrájkhullám Kanadába is áttért. A sztrájk azért tört ki, mert a kanadai bányamunkások egyrésze vonakodott elismerni az új szakszervezetet. Emiatt négyezer kanadai bányamun-

kás lépett sztrájkba. A „kötött” bányákban kiűrt sztrájk következtében szerdán a magántulajdonban lévő bányák legnagyobb részének munkássága rokonszövetségükbe lépett. Pennsylvániában, Kentuckyban és Nyugatvirginiaiban százharminchét bányában szünetelt a munka. Pennsylvániában a sztrájkoló munkások számát 22.000 főre becsülik s a napi széntermelés mennyisége több mint 100.000 tonnával csökkent. Nyugatvirginiaiban harmincezer munkás sztrájkol a ennek következtében az ottani bányák napi termelése 150.000 tonnával csökkent.

Német vélemény a washingtoni tárgyalásokról. A Die Tat berlini lapja szerint a német fővárosban a washingtoni amerikai-japán tárgyalásokat úgy látják, hogy az Egyesült Államok és Japán viszonya olyan mértékben élződött ki, hogy ilyenne csak Berlin és Washington közötti viszonyban van példa. Berlinben úgy látják, hogy a japánok elsősorban a velük szemben élelbeletpetett gazdasági zárlat enyhítését akarják elérni. Japán hajlandó ezért drága árat fizetni és Amerikával szemben messzemenő előzékenységet tanúsítani. Ez az előzékenység azonban csak addig a pontig megy, ahol az amerikai követelések tulajdonképpen kezdődnek. Ez a pont Kína és Mandzsukuo. Berlini felfogás szerint világos, hogy Japán ilyen követeléseket nem teljesíthet anélkül, hogy saját érdekeit felne adná. Kuruzso legfőbb feladata, hogy Rooseveltet erről meggyőzze. Igen kétséges, vajon sztrájk fog-e neki ez a meggyőzés.

ABLA K

Amire számítani lehetett, az be is következett, Hamarabb, mint ahogy gondoltuk. Az amerikai, mind jobban elharapódzó sztrájkok lelérésére máris katonaságot rendelt ki Roosevelt elnök úr. A 60 ezer sztrájkoló szénbányász és más üzemek munkásai ellen az elnök úr új hadosztály katonaságot állított készenlétebe. Nekülönben ezen az amerikai eseményen itt Európában csak árveendőnk lehet. Mi jól tudjuk, hogy olyan országban, ahol 100-150 ezer ember sztrájkol s ezzel a legnagyobb mértékben nyugtalanítja a felkavart közhangulatot és zavarja a nemzeti élet gondtalan menetét is, — nem lehet komolyan háborút viselni olyan országokkal, amilyenekből a tengerhatalmak állanak. Az amerikai elnök ne feledjen el két dolgot. Egyik, hogy ezt a sztrájkot fegyverrel elfojtani már nem tudja, mert helsevista kezek dolgoznak benne. A másik, hogy az amerikai nép is titkos rokonszenvvel kíséri ezeket a mozgalmakat, mert gyomrójából gyűlöli a háborút, melyet céltalannak és szükségtelennek tart, s tudja, hogy mind jobban elhatárolódna az amerikai, Amerika annál kevésbé tud a háborúban veszélyes kockázatok nélkül beavatkozni. Amerikát nem a háború, hanem a sztrájkok fogják megverni.

A japán képviselőház határozatának négy pontja. A tengerhatalmak közvéleménye örömmel veszi tudomást a japán képviselőházban elfogadott határozatról. Az elfogadott határozati javaslat pontjai közül a következők négy elvet emelik ki: 1. Addig nincs béke Kínában, amíg az Egyesült Államok és Anglia nem mond le arról, hogy beavatkozzék Keletázsia ügyeibe, amelyhez semmi köze; 2. az északamerikai üzleti szellem elvitatja Japántól azt a jogot, hogy gazdaságilag biztosítsa a maga életterét. Százmillió japán békéje és munkája tehát az északamerikai plutokratáktól, a newyorki bankárok szeszélyétől és érdekeitől függ; 3. Roosevelt személyes imperiálistizmus személyes okozója annak a tragikus küzdelemnek, amelyet egyrészt a tengerhatalmak, másrészt Anglia, az Egyesült Államok és a Szovjet vív. A japán, háborúnak mondott politikát, ezzel szemben a legnagyobb önmegtagortatást tanúsítja, holott létérdekeiről van szó; 4. Japán, miként minden művelt nép, távol óhatia

lartani magát a fegyveres ösztetéstől, de szabadságának és nemzeti érdekeinek védelméről van szó és ha békés erőfeszítései nem sikerülnek, kész kirántani a kardját.

Újabb határvillongás a szovjet-japán határon. A Domej-trodának jelentik Hsintingből, hogy szovjet-japán határcidens történt a Lalono helyiségnél, amely a szovjetországi mandzsu határ mentén Mandzsulitól 40 kilométernyire fekszik. Három szovjet-mandzsu lovakatona átlépte a határt, hogy megfigyelje a japán erőket. A japán katonákkal való ösztetülés során egy szovjet katona elesett, kettőt pedig elfogtak a japánok. A mandzsu külügyminiszter a határcidens miatt kedden tiltakozott a charbini szovjet főkonzullnál.

Teljesen szerlefosztottak a német békétagozatokról terjesztett angol híresztelések. Illetékes német részről közlik: Megint szétpukkadtt egyike azoknak a szappanbuborékoknak — mondják berlini politikai körökben, — amelyekkel az angolszász propaganda igyekszik elferelni a figyelmet a katonai helyzet okozta nehézségekről. A Pápa nagykövetség tulajdonított nyilatkozat, de különösen az ahhoz fűzött angol és amerikai fejtegetések tárgyában az ankarai német nagykövetség kifejeztesre juttatott állásfoglalása világot vet nemcsak bizonyos újságírók beleges halászdászatára, hanem még inkább arra az arcátanságra, amellyel az angolszász propaganda az ilyen nyilvánvalóan valótlan nyilatkozatokat áthamisítja abból a célból, hogy a világ közvéleménye előtt állítólagos német békétagozatokról terjesztett híreket s ezzel saját országában emelje a közhangulatot. Német részről ismételtlen rámutattak már erre a törekvésre, amely annál jobban erősödik, minél jobban kezdenek kibontakozni a katonai helyzet alapján olyan lehetőségek, amelyek a csatornán túl, de az óceánon túl is éppen nem tekintenek az ottani kívánásoknak megfelelő fejleményeknek.

Tengeri akció Finnország ellen. Mint Londonból jelentik, Eden külügyminiszter az alsóház ülésén jelentette, hogy Finnország elleni tengeri akció van folyamatban. Ez állomtat az ellenség által megszártszának tekintik és minden eljót, amelyre rábukannak, elközik. A külügyminiszter hozzáfűti, hogy szavaít nem kell úgy értelmezni, mintha nagyobbarányú flottalám volna folyamatban, az illető áll ellen.

A szovjet repülőgépvésztesége nap alatt. A Német Távirati Irodaközvetzőkről értesült. A német erőparancsnokság jelentése a leti arevonalon folyó eredményes madó hadműveletekről számol anélkül, hogy közelebbről megbeszélje a hadműveletek helyét. Az digi jelentésekből kitűnik, hogy krimi, moszkvai és leningrádi ségben, valamint a Ladoga-tó téli keletre folytak a hadműveletek. A jelentésekben szereplő 171 megszártszított harikocsi azt jelenti, hogy 3 napon belül közel 6 szovjet pártól hasdosztály semmisült meg. A sonló arányu a szovjet légi hadvésztesége. A legutóbbi hat naplyamán a Szovjet 232 repülőgévesztett, míg ugyanezen idő alatt csak 24 német repülőgép pusztult el a leti hadszínteren.

Angol körökben nagy az aggodalom a transzkaukázusi olajmezők miatt. A német és szövetséges csapatok újabb előnyomulása a keleti front szakszán, angol körökben a hatóság nagy aggodalmat keltett. Angolok most a transzkaukázusi olajmezőket féltik. Ezzel kapcsolatban Al Ihsan Sabis tábornok, török katonai szakíró megállapítja, hogy Nyoroszíjszról északkeletre, Krázirodar környékén angol légibázisok állítottak fel. Ezeknek a támaszpontoknak az volna a célja, hogy a német és szövetséges csapatok előnyomulását az Azóvi-tenger északi rész felől megakadályozzák. Másrészt élejk lenne a Krázirodar-környéki olajmezők megvédeése. A török szakíró valószínűnek tartja, hogy ezen vidéken ütköznek meg újra a német és angol erők.

HIREK

NDENT MEGGONDOLVA...

6 novemberében halt meg Ferenc király és császár.

az időt, amit az ő uralkodása alatt a Magyarország, a nemzeti fejlődés korának szokás nevezni. A csodálatra bökös utas Széchenyi utalati és Deák bölcsessége járta át a nemzet lelkét; az erősödés, a kezdetes biztató jelei tapasztalhatók a kezdet minden síkján. Ferenc hosszú uralkodása alatt fenntartották az erőtlennek és francia dalom eszméit, melyek minden részére a szabadság és egyenjóltség jogát biztosította. Ez volt tehát a liberális kor, mely akkor országos legnagyobbjai is határozottan könyveltek el.

magyarországi liberálisizmus az korlátlan szabadságot engedélyez, de előnyeit nem a magyar néphasználatok ki, hanem idegenből származó elemek, akik gazdasági és állami ügyességük segítségével csak az egész nemzet termelés és előléti urai lettek. A jobbágyokat feladották ugyan, de az továbbra szolgálatot helyetben volt. Hiányosságok, hibák és félreértések voltak az ország. Óriási méretű munkák, ázemek és vállalkozások terjedtek egyik oldalán (Budapest fejlődése való fejlődése is erre az erők), de a magyar munkás az annál vállalkozásokban nem találja boldogulását. Erre a korra az Amerikába irányuló kivándorlást, amely a magyar munkásság és gazdasági legértékesebb sorait ritkította.

Magyar érdekszpontok sajtóították és szándéktól ki nőünk a liberális democia lehetőségét, melyek a magyar nyomdoktól, de különösen a magyar kereskedelem tisztességes hagyományaitól távol állottak és a rideg üzleti szempontokat helyezték a középpontba. Ferenc József korát mégis a nagy korszaknak nevezik. A Monarchia a tekintélye nagy volt. Kato-rija ereje pedig számottevő. Ferenc József személyére hűbálval és szeretettel gondoltunk. Ő maga szótalanul szorította adta annak, hogy nagyra-nyomottak ismeri el a magyarországi, 1910-1911-ben nem bántotta meg, hanem megértésére volt annak a magyarországi, amely a Monarchia legjobb és legnagyobb katonái adta. Öreg-berce vállalta "mindent meggon-olva és mindent megfontolva" a há-beret. Halálán minden elvesztett a-ri, ami az ő idejében nagy volt. A

magyarság azonban megszerezte azt, ami után évszázadokon keresztül hiába vágygott, a függetlenség és a szabadságot, mely megconkitottságában is hitelt, a felemelkedést szolgáló reményt nyújtotta.

A Széchenyi-Munkásfőiskolák szaporodása. A Magyar Szociális Népmozgalmat alakulatai évek óta ferdéznek azon, hogy az igaz keresked-nyen, magyar és szociális műveltséget a munkások sorai között is terjesztessék. Nem tévesztve szem elől, hogy a legfontosabb munka mindenkor a kenyérkérdés és a dolgozók érdekvédelme, ugyanakkor a munkásság műveltségének emelésén is gyakorlati módon fáradoztak. Tanfolyamok és munkásfőiskolák megszervezésére került sor már az elmúlt évben is néhány jelentősebb magyar városban és ipari központban — például sikeresen. A munkásság megmutatta, hogy tanulni akar. Az idei Széchenyi-émlékű tovább vitte előre a kezdeti próbálkozásokat a sikerrel keesgetető úton. A Népmozgalmatnak Budapesten eddig három munkásfőiskolai tanfolyama kezdődött az ősz folyamán, vidéken pedig Szegeden, Székesfehérvárott, Miskolcon, Érsekújvárott, Sopronban, Győrött, Komáromban, Pécsen, Csepelen, az erdélyi országrészben pedig Kolozsvárt, Nagyváradon, Nagybanán és Székelyudvarhelyen indult meg vagy áll közel-lenül megnyitás előtt a Munkásfőiskola, vagy valamely azonoscélú, nemzeti művelődést szolgáló tanfolyam, szabadegyetem.

A Turul Szövetség zsidómentes egyetemet kér Kassára. A magyar társadalom osztatlan telkesedéssel és örömmel fogadta a kassai kereskedelmi főiskola létesítését, mert abban a magyar faj megerősödésének fontos és hivatott eszközét látta. Mindjárt az első esztendőben szomorúan kellett megállapítani, hogy a felvidéki zsidók egészen előzölntöttek ezt a főiskolától. A második évben az iskola zsidóinak száma megkétszereződött. Ezért a kassai főiskola magyar hallgatói, a turulisták kezdeményezésére terjedelmes memorandumot intéztek a kultuszminiszterhez, amelyben serelemük niolebbi orvoslást kéri. Rómutat a memorandum arra a sajnálatos tényre, hogy a fő-

ABLAK

A szovjetunióban élő elnyomott kisebbségek nyilatkozatait írták az angol miniszterelnökhöz és Amerika elnökéhez. A levélnek nem túlságosan barátságos a hangja, mert többet kíván az, hogy "amennyiben Önök segítségét nyújtanak Kromi urainak, bunt követnek el az emberiség ellen. Önök az orosz nemzetet és az orosz hazát a világ megmenteni, de elfelejtik, hogy a város elnyom-otok régen megcsinálták az orosz nemzetet és a nemzetköziséget illették helyébe". Ebben a hangnemből van írva az egész levél, amely így nem azok közé a levelek közé tartozik, amit akár Roosevelt, akár Churchill is az alibukba tehetnének. Ez a nyílt levél egyébként azt is mutatja, hogy az elnyomott nemzetiségek már ébrednek és ki akarnak bontakozni a bolsevizmus halálosan szorító karjai közül. Az angol és az amerikai főemberek örök szeszene maradt az a szabadságot harsogató két nemzet a nemzetközli bolsevista zsarnokság előbe dobta magát, csak azért, mert nem néz jözzemmel Németországnak megrabol életjogaiért vívott harcát. És a szö-ven csak tetőződhet, mert a győzelem után új életre fordít Európát nem fogja elfelejteni sem Amerikának sem Angliának azt a ronggátpolitikát, melyet Európa legsebbebb érdekei ellen folytattak.

iskolán végzett zsidó és félszidő hallgatók valamennyien kereskedelmi vállalkozók és vezetőemberek lesznek a szállat a zsidó vezetőréteg további utánpótlását biztosítják. — Nemzetmentő gondok között — írja a memorandum — tolmácsoljuk minden magyar hallgatójának aláírásával ellátott kívánságát: Kérjük főiskolánk négy évre való kibővítését és közgazdasági egyetemmé való emelését, hogy a jelenleg száznál több keresztény másodéves hallgató ne vessen el a magyar kereskedelem számára. Lehetőleg egy balkáni nyelv tanításának kötelezővé tételét kérjük. Kérjük úgy a kereskedelmi középiskolákból, mint a kereskedelmi főiskoláról a zsidók eltávolítását. Kérjük a száz százalékosan zsidó-félzsidómentes főiskolát. Kérjük, hogy az intézelnkben végzett hallgatók az Onellátási Alapból nagyobb kölcsönt kapjanak és szakképzésük folytán mindenütt előnybe részesülhessenek.

ABLAK

"Vagyunk még néhányan békepártiak..." - mondta az angol felsőházban Lord Ponsonby, az angol külügyminiszter a kijelentésével a némes lord kerek kis lukat fűtött azon a mesterségesen irányított közhangulatban, melynek megnyilvánulását Churchill úr erőszakosan elárni szeretne a világ előtt. A lord meg is mondja tovább: "Bizonyos vagyunk benne, hogy megfigyelés alatt tartanuk s melőlőbb védekezni kell, mielőtől egy szép napban a börtönben találham magunkat." Ha ezt Öroszországban hallanók, nem ütökznék meg rajta de a szabad Angliában... Mindenesetre, ebből megállapíthatjuk, milyen lábon áll Angliában az "egységes" küzszellem, mely a háborút némesak a némettel, hanem most már az egész Európával szemben az úgynevezett végső győzelemig akarja vinni. Anglia egész erkölcsi hitvallását elvezette a föllé a pillanatától, hogy a szovjettel szövetségelt Európa anyagi és szellemi javainak tükretétélére. Ezt azok, akiket nem kapott el Churchill szennygözös képzelete, nagyon jól tudják és nagyon szégyenlők magukat Churchill úr miatt. De ott is van, aki bevallja van, aki tagadja ezt. Lord Ponsonby bevallja és vanak még néhányan, akik előbb vagy utóbb szintén be fogják vallani. S minél többen bevallják, Churchill úr lába alatt annál forróbb lesz a talaj.

Kolozsvár új plebánosa. Mint tudjuk, a kolozsvári belvárosi rk. egyházközség október 12-én plebánosjelölő közgyűlést tartott, amelyen a plebánosi állásra első helyen Bálint József kat. népszövetségi igazgatót, országgyűlési képviselőt, második helyen dr. Baráth Béla, harmadik helyen dr. Faragó Ferenc teológiai tanárokat jelölte. A napokban érkezett meg a püspök döntése, melyet a plebánosi állásra a második helyen jelölt dr. Baráth Bélát nevezte ki. A kiváló képzettségű új plebános egyidejűleg székesegyházi kanonoknak és kerületi főesperesnek is kinevezett. Az új plebános, aki már letette a hivatali esküt, már el is foglalta Mtását.

Készen van az új népművelési törvény. A kultuszárta költségvetésének tárgyalásánál érdekes bejelentések és felszólalások hangzottak el. Hóman Bálint kultuszminiszter a többi közt közölte, hogy ma már az összes főiskolákon 3,6 a rabbinövendékeket lezsonglítja pedig eszupán 3,2 százalék a zsidó hallgatók arányszáma. Az egyik

képviselő szóvátette Barát Tibor kolozsvári egyetemi tanár Magyar történet című könyvét — amely pártpolitikai agitáció gyanánt hat — a kultuszminiszterium 1200 példányban megvásárolta. Szóba került a kultuszvitában az a szerzeteljes és örvendelés egyetértés, amiben a megállás idején az összes erdélyi felekezeteket összetartotta... Hóman Bálint miniszternek mondta azt, hogy szeretné, ha ez továbbra is jellemző körülmény maradna. Bejelentette végül Hóman Bálint, hogy az új népművelési törvény készen van s a jövő év első hónapjaiban a Ház elé fogja terjeszteni.

Az olasz király 72 éves. III. Viktor Emánuel, olasz király és császár némergen ünnepelte hetvenkettedik születésnapját. Gazdag, alkotó élet volt Viktor Emánuelé, aki immár 41 évet tölt a trónon. A melegsívű ember és tudós személyét az egész magyar nemzet is szeretettel övezi, mert az olasz politikában hazánk legvalóságosabb időpontjaiban állandóan éreztük a baráti támaszt, az együttérzést és a rokonszenvet. Európának e néhány napjaiban Magyarország élénken érzi azt a gravitációs erőt, amely őt a történelmi szálak útmutatása nyomán elvezeti Délre, az olasz politikához. Századokan át sok termékenyítő eszme, érzelem és reális együttműködősd érdekei találkoztak az Adriánál és a Magyar Birodalom politikája mindig elsősorban a latin-olasz némes hagyományokra s a világban gyakorolt kulturális és lelki hatásokra volt felépítve. A magyarság hódolatának és tisztelétének az ad benső értékét, hogy Olaszországgal szoros érdekösszégben érezzük magunkat s ennek az együttérzésnek öszinte melegségével küldi a magyarság szívből eredő jókívánságait Róma felé, Viktor Emánuel születésnapja alkalmából.

Kommunistaellenes kiállítás Budapesten. A magyar történelem legvéresebb napjai közé tartozik a bolsevista rémuralom néhány hónapja. Némesak azért, mert százak jó, derék, dolgos, istenfélő magyarok pusztultak el a terrorfüök kezén, hanem mert az a vörös téboly okozta megcsontkításunkat, húszéves nyomorúságunkat, ezer és ezer ember vagyoni

bukását. Magyarország diadalmas letépte magáról a vörös vértörök karjait, felszabadult, s húszéves rutlanul diadalmas, verejtékes, s ka után végre ott tartunk, eledni kezdünk a húsz év előtti zeltgyilkos hónapok csapásai. Határaink tágnalnak, ha szökeretekben is. Egész Európában gyarország élelmezési ellátása a jobb, ez az ország Európa legenyensúlyozottabb állama. Még céltalan, hogy a bolsevizmus mi, magyarok is védekezünk. az isteni Gondviselés mentette az egész világot, hogy a rubl rombolásra két évized alatt teljesen felvelet szovjet horda rontott Hazánkra is. Az örökös szentel soha nem volt szükséges mint ma. Mindenkinék egy emként kell felsorakozni e Hazába bolsevista mételey ellen. A bolsemus ezt a mindent letrpör, istségadó, a családöt leromboló mutját fogja lélekbemarkoló képek bizonyítékokban a Budapestén 12 december 4-20. között megntemzetközi Antibolsevista Klótl bemutatni. Megevelednek előtt az 1919. évi magyarországi vé rémuralom szomorú emlékei, mesodálhatjuk a Szegedről elinduló lenforradalom merész életüket kázáló férfainak útját a keresztény lelkiesség, s ezzel együtt Szilvén Magyarországra győzelmeig, helyet kapott a német, olasz, franspanyol, bolgár, finnországi komnista rombolások, tömeggyilkolások eddig nagyközönség előtt soha mlátott anyaga is. Németország diadmas hadserege hadizsákmányait mutatja be, köztük egy teljesen épsben maradt GPU kizókamrárt, annálbbszáz kizóközéket. A magyar hadsereg diesőséges hadjártaim hadizsákmányával vonul fel, ho ezzel az itthonmaradottak előtt igazolja a magyar honvédség megszerzi harci teljesítményét a né százaszoz nagyobb szovjet ellen. rendkívül érdekes kiállításra köföldről is nagyszámban érkeznek a emek. A magyar agzközönség főleg a vidék látogatásának megkönyvítésére a MÁV féláru utazó engedélyeztet, mely december 1-15 között van érvényben.

Archill angol miniszterelnök úr
 lőn azt hangoztat, hogy a deuta-
 oldalon van az igazság, mert a
 zhatalmak kerébe tárik az igaz-
 Ezt Churchill úrnak okos ember
 hízi el, de azért az angol-azás
 tele van ezzel a nagygonai vád-
 tennel hatalomnal, elsősorban pe-
 fémeterség, csakugyan kerébe
 zalomit: a világot megsemmisít-
 fenyegető bolsevizmust, Char-
 úr addig kiabált, míg maga is be-
 a német horogkereszt forgásába,
 en nem egyhamar tud kimene-
 Ez a horogkereszt tehát nem az
 agot, hanem a hausszangit tñri
 be, az olyan emberekkel együtt,
 a hausszág tüzel mesterségesen
 lők. Churchill úr jó helyre ke-
 Most majd megforgatják...

Új közlemény állattartó gazdaolvasóink részére.

Sámos gazdaolvasónk van, aki
 karításában a ma már nélkülözhe-
 PERK és FUTOR beszerzési he-
 és alkalmazási módját még nem
 ri. E cőből lapunk 767-ik oldalán
 illet gazdaolvasóink számára egy
 endő és lapunknak beküldendő
 állítást közlünk.
 megfelelő rovatokat mindenki a
 állatállományának megfelelően
 ki (az őt nem érdeklő részt
 és kiadóhivatatalunknak küld-
 á). Érdeklődésére a választ díjmen-
 megkapja. A beküldéssel kaposo-
 20 fillér bélyegkölttséget a kiadó-
 val akként juttat vissza, hogy ez a
 tétési díj legközelebbi beküldése-
 z illető beküldő gazdaolvasónk
 levonásba hozható

**Rómán tanító levele a magyarok-
 ról.** Egy, Erdélyből az anyaországba
 került román tanító nyelvkurzusra
 ment egy afföldi nagyközségbe s on-
 nan írta az alábbi levelet barátjának:
 János testvér! Bocsásd meg,
 hogy megszokott munkádban ezen
 levelemmel zavartak, de nemcsak az
 én érdekeim kívánják meg, hanem
 mindazon benyomások, amelyeket az
 anyaországban szereztem, amelyek
 bizonyosan rosszak nem lehetnek.
 Olvastam az elemiiskolás könyvek-
 ben, hogy a magyar jó vendéglátó,
 de erről nem voltam teljesen meg-
 győződve. Most már azonban meg-
 erősíthetem az olvasottakat, mert
 láttam és átéltem azokat. Amint
 megérkeztem, megállapíthattam azt
 a fogás és meleg fogadtatást, amely-
 ben a tanfelügyelőség részesített,
 amikor pedig vendéglátó gazdám fo-
 gadott, az volt az érzésem, hogy kö-
 zeli rokonok vagyunk, akik rég nem
 láttuk egymást. Magyar kártársaim
 pedig oly sok szeretettel fogadtak és
 szeretetüknek oly sok jelével ha-
 moztak el, hogy a közeli vérérokon-
 maink sem fogadhattak volna így.
 Mindnyájunkat így fogadtak és el-
 kísértek mindenhol, ahova csak
 menni akartunk. Annyit mondhatok,
 hogy az összes román kártársak itt
 nagyon jól érzik magukat. A kezdet
 kezdetén azt hittem, hogy a magyar
 nyelv tanulása terén nehézségeink
 lesznek, de tévedtem, mert megleh-
 tően megtanultunk magyarul. Jó
 egységéret és jó kedvet kívánva, a vi-
 szontfátásig szeretettel: Aláírás, ál-
 lami tanító. — Ezt a levelet egyebek
 mellett a bukaresti Universal és Cu-
 rentul okulására is közre kívántuk
 adni.

Vasúti összeköttetést Udvarhely-
 megyének. Váro György, országgyű-
 lési képviselő felszólalt a képviselők
 házban a Székelyföld közlekedési vi-
 szonyainak megjavítása érdekében. A képviselő kifejtette, hogy Udvar-
 helymegyét már régen be kellett
 volna kapcsolni Csikszereda felé a
 vasúti hálózatba. Beszédében rámu-
 tatott, hogy a székely vármegyék
 gazdasági egységének és a Székely-
 föld gazdasági javainak kihasználása
 érdekében sürgősen meg kell építeni
 az Udvarhelymegyét összekötő va-
 súti vonalat.

ABLAK

A Leningrád körzetében elfe-
 gott foglyok vallomásaiból ki-
 vehetőleg sajtóságtól állapot kezd
 kialakulni ezen a környeken. A
 fergek birodalmában van egy
 helyzet, hogy amikor nincs már
 kit rágnók, akkor egymást kez-
 dik feltánni. A német hadsereg
 halálgyűrűjébe szorított Lening-
 rádban a bolsevista népbiztosok
 annyira kimerültek a tömeggyöl-
 kolásba, s annyira megriktitot-
 ták a sorokat, hogy most már
 egymás legyilkolására fanyalod-
 tak. Leningrád katonai paranes-
 noka ugyanis újabb népbizto-
 sokat lövet agyon, mert ezek a
 csapatoknál elmulasztották köte-
 lességük teljesítését. Hogy az el-
 retten háta annál nagyobb le-
 gyen, népbiztosokkal löveik agyon
 a halálrattelt népbiztosokat. El
 tudjuk képzelni, mekkora lendü-
 lettel lövöldöznek egymásra ezek
 a derék népbiztosok, akik külön-
 minden minden további nélkül egy-
 től-egyig megérdemelnék a go-
 lyót, ami felelőség számukra,
 mert valójában kitérte érdeme-
 sek. A belső bomlásnak ez a le-
 nem tagadható jele nemcsak a
 általános viszonylatban is fogja
 éreztetni hatását. Amikor a fergek
 egymást pusztítják, azt je-
 lenti, hogy végleg kipusztulnak
 a fergek. A népbiztosok tömeges
 pusztulása csaltatások előjele a
 bolsevizmus pusztulásának. Ter-
 mészetes, logikus és egyszéges
 folyamat. Brühelünk neki.

**Állategészségügyi törvények, ren-
 delekek és elvi jelentőségű határozat-
 ok.** Schwanner Jenő dr., m. kir. áll-
 tategészségügyi főtanácsos az állat-
 egészségügyi törvényeket, rendelete-
 ket és elvi jelentőségű határozato-
 kat rendszeres gyűjteménybe össze-
 foglalta és könyvkiadónak küldte. A
 gyűjtemény hiánytalanul tartal-
 mazza az összes hatályos állategészsé-
 ségügyi törvényeket, rendeleteket és
 elvi jelentőségű határozatokat.
 Schwanner Jenő könyve nemcsak az
 állategészségügyi hatóságok, de a
 gazdaközönség részéről is nagy ér-
 deklődésre tarthat számot. A könyv
 ára fiztve 20, kötve 22 P. Megrendel-
 hető Schwanner Jenő dr., m. kir.
 állategészségügyi főtanácsosnál (Bu-
 dapest, XII., Ráth György-utca 16.).

Egy derék magyar ember halála.
 Dr. Lám István, Kolozsvár város
 orvos-zéki ültöke, 53 éves korában,
 rövid szenvedés után meghalt. Hal-
 ála nemcsak a város társadalmában
 de Erdélyszerte mély részvétet kel-
 tett. A város a meghalodogutát saját
 halottjaként temette el.

Talajjavítás alagcsövezéssel

A száraz talaj lyukacsait levegő tölti ki, a talajba behatól víz a levegőt kiszorítja. Minél nedvebb a talaj, annál kevesebb levegőt tartalmaz; az olyan talajban, melyben a víz a pórusokat teljesen kitölti, levegő nincs. A talaj levegőtartalma nagyon fontos tényezője a talaj termékenységének. A növény földalatti részei szintén lélegeznek és az ehhez szükséges oxigént a talaj levegőjéből veszik, közben széndioxidot termelnek, amely a talaj levegőjébe jut és ott mérgező hatást fejt ki, ha nagyobb mértékben halmózik fel. Nagyon fontos tehát, hogy a földben levő levegő állandóan felújuljon.

A talaj légeseréje a pórusokon át megy végbe és a rendes összetételű talajban nagyon élénk, azonban teljesen megszűnik, ha a pórusokat víz tölti ki. Ez jó, morzsás szerkezetű talajokban csak ritkán, igen nagy esők után következhet be és akkor is csak rövid időre, mert a morzsás szerkezetű talajból a fölös víz hamarosan elfolyik és útat nyit a levegőnek. Ezért a talaj szellőződése szempontjából is

rendkívül fontos a morzsás szerkezet megőrzése.

Előfordulhat azonban az is, hogy a víz a talajból elfolyik nem tud, ha például okáért a felszínhez közel vizet át nem eresztő tömött agyag van, amelyen a nagyobb esők vize és a megolvó hóé meggyűlik és a talaj lyukacsait kitölti. Ekkor a fölös vizet alagcsövezéssel le kell vezetni, hogy helyébe levegő jusson. A vizet át nem eresztő rétegre árkokat ásunk, azokba kiégetett agyacsöveket fektetünk úgy, hogy a csövek szor egymáshoz érjenek és azután az árkot betemet. A fölös víz az alagcsöveken át elfolyik.

Az alagcsövezés sikere több körülménytől függ. Mielőtt alagcsövezéshez fogtunk, meg kell állapítanunk, hogy hová vezethetjük el a vizet és csak ezzel tisztába jöttünk, gondolhatunk arra, hogy csöveket milyen mélyen és egymástól milyen távolságra helyezünk el, ami csak a helyszíni viszonyok ismerete alapján és műszaki tudással lehetséges.

Mennyi gabonát tarthat meg a gazda?

A gazda által megtartható gabonamennyiséget kormányrendelet szabályozza. A közlelemzési miniszter 352.700/1941. számú rendelete alapján a mezőgazdasági lakosság 16–60 éves férfitagjainak (gazdának, családtagjainak, mezőgazdasági munkásnak és családtagjainak) évi 250 kiló gabonafejadag (búza, rozs, kétszeres) engedélyezhető, ha az évi nagyobb részében nehéz testmunkát végeznek. A többiek (nők, gyermekek, öregek, nehéz testmunkát nem végzők) évi 200 kiló gabona vámórlésére kaphatnak csak engedélyt. Kivételesen a gazdasági családok évi fejadagját 250 kilón felül is megállapíthatják — legfeljebb azonban a konvenció erejéig — a község-bizán. Erre akkor kerülhet sor ha a község előjárósága úgy látja, hogy a család évi ellátására a 250 kilós fejadag nem elég. Ezeket a fejadagokat (a gazda, a család, a család fejadagját) a gazda megtarthatja.

Vetési célokra minden gazda megtarthat az előző évek gabonavetésterületének megfelelő területre számított katasztrális holdként bázuhó 120, rozs-ból 100, árpból 100, zabból 80 és tengeriből 20 kiló tisztított vetőmagot. Ebbe nincs benne a visszamaradott rostos és gyommagmennyiség.

Az egyes állatok takarmányozására megtarthat az egész gazdasági évre szóló gabonamennyiség az alábbi táblázat segítségével számolható ki:

A gazdasági állattartomány (hízók nélkül) 1941. július 1-től		Árpból vagy zabból kiló	Szemes kukoricából aló	Árpból vagy zabból kiló nettó
Ló	Caiko 1 év alatti	300	300	600
	Caiko 1—3 éves korig	100	200	300
	3 éves feletti kasza, herék	400	500	900
	Tenyészhen	10 +	600	1200
Szarvasmarha és bivaly	1 éves alatti	200	200	400
	1. 3 éves korig (hízók nélkül)	10 +	200	300
	Bika 1 éves feletti	300	500	600
	1. 2 éves	200	400	600
	Igás ökor	—	200	200
Sertés	1 éves alatti	70	150	220
	1 éves feletti	50	250	300
Juh	1 éves alatti	20	20	40
	1 éves feletti	10	10	20
Szamar	.....	—	100	100
Ősveny	.....	—	400	400
Kezde	.....	—	—	—
Beromi	.....	—	6	6
Hízókban darabonként és havonta szarvasmarhának 6—8, disznó, sertés 3—6 hónapig				100

A felhígított búza.

ismeretes, ezében a gabonát cséplőgépnél számbavették és a cséplést beirták a gabonaalapba. Ebben különösen ez évben a sok víz miatt a gabona víztartalma nagy, csak rövid ideig való a szárazítás. A gazdák pedig minden kilogrammra el kell számolni. A gazdák az így mutatkozó hiányt eltűnt a csépléskor kirostált idegen anyagot ismét visszazánják a búzába hígítják, illetve pótolják a hiányt. Ezért olyan sok az erdélyi búza idegenanyag. De ezen az idegenanyagot könnyen visszacsélt is el lehet venni. A gazda vásárol idegenanyagot, felvegyi a búzát és az így súlykülönbségnek megfelelő árát fizet. Ezért ajánlatos lenne a tényezővesztés elismerését és a felvegyést megtiltani és az idegen anyagot elvételére át venni.

Tenyész háziállatok juttatása.
A mezőgazdasági minisztérium a háziállattenyésztés felkarolása, mint a szükséges vérszűréséről a fokozottabb gondoskodás érdekében Németországból 959 darab anémét kosorrú, nagy csincsilla és fehér fajta tenyésznyúlát juttatott be. A tenyésznyúlak kiosztásának igénylések sorrendjében előtérben van. A tenyésznyúlak a kosorrú, a nagy csincsilla és a fehér fajtból darabonként 40, a sárgafajtából, minőség szerint, darabonként 40—100 pengős térítésű Baromfitenyésztők Országos Egyesülete (Budapest, IX., Üllői út 144. szám) útján igényelhetők.

Vízgazdálkodás korszerű fejlesztése.
A Magyar Mérnök és Építész Egyesület elnöke a közelmúltban a Magyar Mérnök és Építész Egyesületi előadás sorozatában november hó 6-án, Pataky Béla miniszteri osztálytanácsos „Vízüzleti tevékenység a közlekedés szolgáltatás-című előadást tartott. Az előadás célja, hogy a múltban a vízgazdálkodás, de különösen a vízüzleti tevékenység fejlesztésére nem fordított olyan gondot, mint amilyent a gazdasági fejlődés miatt, a gazdasági fejlődés után, a természetes vízellátás tekintetében a lekedvezőbb

A „MAGYAR NÉP” HŰSÉGES OLVASÓJA VAGYOK ÉS TUDNI ÓHAJTOM A:

PEKK és FUTOR

hözszám legközelebb eső és legolcsóbb beszerzési helyét, HOGY:

- ..... drb. leroskadt szoptató **KOCÁM** meggyógyítására, erőbentartására.
- ..... " angolkóros koszva fejletlen **MALACOM** gyors meggyógyítására
- ..... " **SÜLDŐM** gyorshizalására
- ..... " fejlődésben elmaradt **BORJAM CSIKÓM** gyors fejlesztésére
- ..... " **TEHENEM** tejenek megjavítására és a tejhozam emelésére

PEKK-et és FUTOR-t

sürgősen beszereznek és fenti állatimnak adagolhassák. Kötelezem magam, hogy elért eredményeimet gazdajársaim okulására a „MAGYAR NÉP”-el közölni fogom.

Kell ..... 194 .....

..... helykely, u. p. és vármegye. .... olvasható aláírás.

Itt levegandó és betöltendő!

Itt levegandó és betöltendő!

helyzetben van Európában. Vízüti hálózatunk fejlesztése szempontjából legfontosabb a Duna—Tisza csatorna megépítése. Vízüti hálózatunk fejlesztése és az új vízüti építések 322 millió pengőbe kerülne. 15 éves munkaterv szerint évi 21.5 millió befektetéssel igényelne.

Árpád kaphatnak a sertéshizalók.

A közlekedési miniszter azoknak a hízalóknak, akik az ország közlekedési céljaira sertéseket kívánnak hízalni és ezeket erre a célra kifejezetten lekötik, a rendelkezésre álló kereten belül gondoskodni kíván a hízaláshoz szükséges árpamennyiségről. Minden darab közlekedési célra most lekötött sertés után egy másfél mázsa árpa igényelhető aszerint, hogy a beállításra kerülő sertésnek milyen a sőlya. A gyorshízaláshoz darabonként másfél mázsa árpa igényelhető, idősebb süldők után darabonként egy mázsa árpa kiutalására lehet számítani. Hitelképes hízalók indokolt esetben vagy sertés-

hízalási kölcsönt kapnak vagy pedig a takarmányt kapják hitelbe. A közlekedési miniszter intézkedett, hogy elsősorban azok az új hízalók kapjanak szántított tengerit, akik sertésüket közlekedési célokra így lekötik. A sertéseket országos közlekedési célokra a Magyar Állat és Állati Termékek Szövetkezeténél (Budapest, V., Aulich-utca 8. sz.) kell lekötöni.

Az Egyesült Államok

angol követelését megközelítik az egymillió dollárt.

Hivatásos amerikai adatok szerint Nagybritánia az Egyesült Államok megrendelt hadianyagokért az év elején 1.274, a bérlet-kölcsöntörvény élethelelésekor pedig, azaz március 11-én 1.393 millió dollárral tartozott Amerikának. Ebből Anglia a második háborús év végéig 907 millió dollárt fizetett ki. Másrészt azonban Anglia március 11. óta a bérlet-kölcsöntörvény keretén kívül újabb 458 millió dollár értékben adott ki megrendeléseket.

Kiosztották a földművelésügyi miniszter kísérletügyi ösztöndíját.

Báró Bánffy Dániel földművelésügyi miniszter a mezőgazdasági kísérletügyi intézmények szakszemélyzetének utánpótlása érdekében hat vegyész-mérnök hallgató részére, egyenként évi 1.200 P. összegű, három mezőgazda- és 1.1. bölcsészettan hallgató részére egyenként évi 1.000 P. összegű kísérletügyi ösztöndíjat téteztett. Az ösztöndíjak elsőzbíeni adományozása megtörtént.

A magyar hajózás dícsérete.

Német újságok a kiskakulóban levő új európai renddel kapcsolatban megállapítják, hogy Magyarországon vezet át Európa egyik legfontosabb vízi útja. A Dunán keresztül ma tengerjáró hajókat is küld Magyarországra messzi vidékek kikötőibe. A német újság végül a legnagyobb elismerés hangján emlékezik meg a magyar hajóépítés eredményeiről és a magyar hajózás szervezettségéről.

Gondosan tegyük el a kukoricaszárat!

Az ideig, nehéz gazdasági viszonyok egyik legsúlyosabban jelentkező következménye, hogy nincs elegendő takarmány a kukoricaszárat nagyon meg kell becsülni. Órni kell esőtől-hótól, mert a csapadék-víz kilúgozza tápanyagjait. A kóré jól előkészítve (tépve, vagy szecskázva, azután pedig fűllesztve, a gyengébb szénával egyenlő értékű takarmányt szolgáltat.

Uj gazdasági szakoktatási intézmények a Délvidéken.

A földművelésügyi miniszter a visszacsatolt Délvidéken több új gazdasági szakoktatási intézményt létesített. Ezek az új intézmények a Délvidék mezőgazdasági jellegének megfelelően az anyaországhoz visszakerült gazdalfjúság korszerű mezőgazdasági kiképzését vannak hivatva ellátni. További feladatuk: pótolni azokat a mulasztásokat, melyeket az idegen uralom e téren huszonekét év alatt elkövetett. A Délvidéken ugyanis a megszállás ideje alatt csupán két mezőgazdasági Iskola működött. A

földművelésügyi miniszter a korszerű gazdasági ismeretek fejlesztésére Ujvidéken egy középfokú gazdasági tanintézetet, Obecsen, Temerinben és Topolyán pedig téli gazdasági iskolát állított fel. Ezeket kívül felszerelték a megszállás alatt is működő — de még a világháború előtt létesített adal földművelésiskolát és a Jugoszlávok által 1926-ban Battyánfalván felállított mezőgazdasági iskolát is. Mindkét intézményt a kor igényeinek megfelelően átszervezték téli gazdasági iskolává, s működésüket már meg is kezdték.

A katasztrális hold jövedelmének húszerősítésére emelte fel a kormány a közleplejárati mezőgazdasági kölesbűt.

A kormány nagyjelentőségű gazdasági akciója volt, amellyel új beruházások lehetővé tételét közleplejárati kedvező feltételű új kölcsönökkel jövedelmelővő tette. Ezeket a közleplejárati gazdálteleteket az Országos Földhitelintézet folyosította 5—15 évre és kizárólag beruházási célokra. A kölcsön folyosításának alapja az volt, hogy az intézet a katasztrális hold jövedelmének tiszteresét folyosította, előnyös kamat mellett. Most a gazdák javára módosítják a kölcsönfeltételeket. A jövőben tekintettel a föld és a beruházások értékelődésére, a katasztrális hold jövedelmének legfejebb húszerősítés adhatja az intézet ugyancsak 5—10 évi visszafizetésre, kizárólagosan beruházási célokra. Egész bizonyos, hogy ily feltételek mellett a közleplejárati gazdálteleteknek még nagyobb sikerük tesz.

PIAC

Be lehet még jelenteni a gabonafeleslegeket

A vonatkozó kormányrendelet január 31-ig kellett felajánlani a felesleges gabonakészleteket. A rendeletet módosították. A megjelent rendelet lehetősége gabonafeleslegek tulajdonosainra, hogy feleslegeiket 1941. évről 30-ig vétellel felajánlják. Az így felajánlott feleslegekért a tulajdonos által megállapított árak százalékkal kisebb ár fizethető. Ha a búza és rozs tulajdonosai melegeket október 31. után esz vagy szereztek meg, amennyiben az a eszélés befejezésétől, ill. megszerzésétől számított 30 nap szabályszerűen vétellel felajánlják, úgy velük szemben a tiszszáz arlevonásnak nincs helye.

A rendelet tehát módot ad azoknak valamilyen okból eddig a tiszszázéknak nem tettek eleget, azt teljesítsék és pedig büntetékül. Lapunk mai számában tájékoztatást közlünk a visszaható gabonamennyiségről. Ezt minden át kell nézni és az abból talak alapján kell a száraz megállapítani. A feleslegot pedig den körülmények között a vés jogosultnak kell megvételelre felani.

Gazdák Biztosító Szövetkeze

Alapitva: 1899.

Magyarország egyedüli állami érdekeltségű, szinmas biztosító szövetkezele.

Karielen kívül!

A biztosítás minden ágával foglalkozik igen előnyös díj- és feltételek mellett. Vezér, fő- és helyi képviselők minden városban és községben.

Erdélyi Fióligazgatóság:

Kolozsvár, Horhy-út 6. szám. — Telefon 364

SZOMJUSÁGOT BORRAL — MÉTELYT DISTOLLA

Magyar nemzet verses története

IDEGEN KIRALYOK SORA.

idhás utolsó virágja letörvén,
 gósa országot fenyegette báján,
 nyel, s csek királyok, meg bájor hercegek
 akodtak drága, szent koronánk felett.

állan' tengődött az ország sokáig
 bizonytalanság sarában bokáig,
 szent koronánkat hordták jobbra-balra,
 vretes idők jártak a magyarra.

volt az országnak koronás királya,
 reményt nyújtva néhétne reáig,
 törvényt s rendet tartson és tartasson.
 brályok fészte lett az ország lassan.

cséni Csák Máté északon uralgott,
 Dunán máshét főúr volt a zsarnok,
 inger mellékét Frangepánok bírták,
 nyben Apornak gyapjaztak a bírkok

ródrályok voltak, mindnek sziklavára,
 szédültek az ország számlájára,
 reményt nem bécstültek, durván fosztogattak,
 tati a nemzet gyűjtött, így opadt az asztag. . .

Miklós a költő és hadvezér halála

November 18-án mult 287 éve, hogy gróf Zrinyi életét a Csáktornya melletti kurzsanecei erő megsebzett vadkan kioltotta.

telmes, titokzatos ez a kérdés még mindig, az egykorú kűtfők nagyjából megegyeznek hogy valóban vadkan sebzete halálra a hadi költő Zrinyit, a XVII. század legnagyobb

ében, tehát Zrinyi halála előtt két évvel legérvényesebben kenyértörésre a sor Montele Zrinyi között. A magyar rendek a pozsonyi gyűlésen érthető izgalommal tárgyalták a vadkan tetettségét és indokolatlan garázdaságait. A vezéri méltóságban megsértett Montele névtelen, latinnyelvű rőpiratban védelmezte a hadvezéri működését, s nem átalja a hadi intézni ugyanakkor a magyarság elleni rágalmaira Zrinyi ugyancsak névtelen, la rőpiratban válaszol. Ebben a rőpiratban helyet szállóigévé vált érvelése:

„Korvid a kardod, told meg egy lépéssel! Bécsei miniszterek arról kezdenek szotgni, hogy Zrinyi fölkelése kűszül és Bethlen beldájára királyá akarja kiállítani magát. A hétével később történt a szomorú eset, hogy

a török nagyvezér Zerinvárat megvívta és lerontotta. A fájdalom érzéséhez a felháborodás csatlakozott Montecuccoli eljárása miatt, aki hatalmas serege élén néhány mérföldnyi távolságban télen szemlélője volt az eseményeknek mert a vár megmentése „nem illet bele a nagy vonalú és egyetemes tervek keretébe“.

Zrinyi szomorú csalódásokkal telve teszi le kezéből a kardot. Magaépítette várának lerombolásával — úgy érezte — hadvezéri pályája véget is ért. Teljesen elkeseredve vonul vissza esáktornyai várába.

Mindezekről a dolgokról hiteles források számolnak bé. Caraffa bíbornok, a bécsi apostoli nuncius ugyanis pontos és kimerítő tudósításokat küldött Zrinyiről Rómába a pápához. Beszámol a bécsi miniszterek rágalmairól, majd 1663. augusztus 23-án kelt rejtjeles jelentésében megírja azt is, hogy Zrinyi elégedetlenül távozott a székvárosból, mert kívánságai közül egyet sem teljesítettek.

1664. november első napjaiban újra Bécsbe hívták Zrinyit, valószínűleg azért, hogy tisztázzák vele a rágalmak során róla elterjedt hiedelmeket. Az indulás előtt való napon, november 18-án rendezte barátai számára azt a vadászatot, amelynek végén halálra sebzete a vadkan. Már hazafelé tartottak, amikor az egyik vadász: nemes Paka István izgatottan jelentette, hogy nagy vadkant sebzett meg, könnyen le lehetne teríteni. Zrinyi otthagyta vendégeit, maga megy a sűrűbe a vadkan nyoma után. A sebzett állat vesztét észre, felugrik, ráront Zrinyire, agyarát belefúrja mellébe, nyakába és halálra sebz.

A tragikus fordulat oly hirtelen és váratlanul történt, hogy Zrinyi sem kurta puskáját, sem vadászkését nem tudta használni.

Feltűnő, hogy a hírhöz vadász, állítólag a szerencsétlenség után eltűnt s elő sem került többé...

Megindul a találgatás és a suttogás szerte az országban. Öngyilkosságról, sőt gyilkosságról beszél a fáma. Velence bécsi követig is azt írja jelentésében, hogy a bécsi udvar tette el láb alól Zrinyit, aki a török háborúk állandó ébresztője volt.

Takáts Sándor: „Zrinyi Miklós emlékezete“ című tanulmányában említi Leslie grófnak és másoknak levelét, amelyekből megtudjuk, hogy Zrinyi halála Bécsben nem keltett feltűnést.

„Korának sülyyedését mi sem hirdeti jobban — írja Takáts Sándor — mint a részvétlenség, amellyel az ország Zrinyi halálát fogadta. Az egykorú gyászvers szerint alig akadt, aki megsíratta őt.“

A mende-monda eközben egyre terjed, száll évtizedeken, évszázadokon át. Eljut kétszáz év múlva Kossuth Lajoshoz, aki a Magyar Újság 1870. évfolyamának 70. számában közölt egyik turini levelében a következőket írja:

„Egy másik Zrinyit vadászat közben ejtett el egy vadkan, amely puská alakjában — mint mondják — ma is látható egy bizonyos titkos múzeumban.“

A puská valóban megvan a Nemzeti Múzeum fegyvertárában. Ezüst lemezebe vésett felirata szerint

ezet a puskával lötte át a vadkannal küszködő hadvezért nemcsak Paka István főhadász. A puska azonban nem készülhetett a XVIII. században. Hosszúcsövű vadászfegyver, amilyent csak a XVIII. században készítettek.

Amíg kétséget kizáró bizonyítékok mást nem igazolnak, el kell fogadnunk gróf Bethlen Miklós ön-életrajzát, amelyben a következőképpen számol be Zrínyi Miklós halálának körülményeiről:

„... vége lőn a vadászatnak. Kiseregének a hirtőlőhöz — az ír is — hogy immár hazamenjünk; este-fele is vala. Azonban odához a látum egy Paka nevű jägert, ki mondván horvátul: En egy kant sebesíttem, mentem a vérn, ha utána mennék, elveszhetnék!”

A többit már tudjuk: Zrínyi otthagya vendégeit, egymaga ment a vadkan nyérénya után. A tragédia, úgyszólván percek alatt játszódott le. A vendégek: gróf Bethlen Miklós, Vitnyédi István és Gu-

zics kapitány odarohannak, de már nem tudnak giteni.

Hiába volt a vérelállító fa, a három hatalmasból egy is halálos lett volna. Zrínyi percek alatt vértelt...

Caraffa bibornok jelentése november 29-én meg Rómába Zrínyi halálának híret. A gyászok elbeszélésében ismert részletekkel találkozunk. gyanú, hogy merénylőnek esett áldozatul, felmerült a jelentésben.

Erdekes a pápa bibornok-államtitkárának december 20-án kelt válasza is:

„Nem kételkedik Ö szentsége, hogy Ő felség az egész császári udvar annál a tiszteletnél, amellyel gróf Zrínyi Miklós iránt viseltettek, san érezték a veszteségeket. De ily eodólatos és esztélenséggel szemben a mély részvét mellett megnyugodunk Isten akaratában.”

Apróságok - Adomák

A mész szerepe a vérben.

A vér szállítja a levegőtől felvett oxigéniumot a sejtekhez, hogy azok életműködése zavartalanul folyjon. A vérvörökben levő vér tele van az életfolyamatot következőképpen termelődött zsénssavval és ez a zsénssavas vér a tüdőben ujul fel. Vannak azonban a vérben olyan vegyi anyagok, amelyek alkalmasak arra, hogy a vér zsénssav tartalmát tekössék, természetesen csak bizonyos határok között. Az életfolyamatok egészséges és zavartalan lefolyása tehát nagy mértékben függ attól, hogy a vérben levő — mondjuk — közömbösítő anyagok betöltik-e rendesen feladatukat? Az említett, fontos élettani hatású anyagok között igen jelentős a mész szerepe. Sok minden egyéb mellett, tehát a mész a lélegzési folyamatot rendes és egészséges lefolyására is nélkülözhetetlen.

Vigyázzunk tehát arra, hogy táplálékunkban mindig elegendő mennyiségű mész legyen. Különösen a zöldség és főzelékfélék fogyasztása fontos ebből a nézőponthól. A tejtermékek között is egyesek sok meszet tartalmaznak és alkalmasak a szervezet mész-egyensúlyának biztosítására

A világ leghosszabb levele.

Amerikában egy női njság pályázatot hirdetett, hogy ki kapla olvasói közül a leghosszabb levelet? A pályázaton számbajöhető levelek 30—40 oldalalatt kezdődtek. Az ennél rövidebb leveleket kivelejtették a verseny anyagából. Az első díjat egy 221 oldalas szerelmes-levele nyerte el. A második díjat egy 116 oldalas levele vitte. A 221 oldalas levele tulajdonosnője nem ment férjhez a levele írójához abból kiindulva, hogy az olyan emberből, aki ennyit tud feesegni, rossz férj válik. Nem jó tehát hosszú szerelmes leveleket írni!

Mese-ágy.

Természetesen ez is Amerikában született meg! Egy feltaláló olyan ágyat készített, amelyben az ágy használója a takaró alatti hőmérsékletet 18 és 35 fok között fetszése szerint szabályozhatja. Az ágyba érszülő-óra és rádió is van szerelve, sőt ha tulajdonosa ágyban fekvé kenyeret akar pirítani, egy készülék azt is lehetővé teszi.

Szechenyi István mondja:

— Sokszor a legelőkelőbb élezzent szónoklata és a legnagyobb dívatú könyv nem ér valójában annyit, mint ér a szántóvetőnek minden tanú és a tásps nélkül csak egyóral szántása is.

Tanácsak

Minden tanácskérő levélhez mellékelendő 70 filler. az orvosi levelek 1 genő! Ezt bétűpölyben is lehet k

B. K. A házbérvallási ívek bályszereit kitöltve november végéig kell beadni. A késedelmű adás esetén az adózó 5 százalékos gró fizet. Tudomásunk szerint a időt nem fogják meghosszabbítani, hāt vallomását sürgösen adja át.
P. G. Lapunkban már közöltük, hogy mi az eljárás a kukoricszárzónál. Mindazok a gazdák, 50 holdnál nagyobb birtokon kodnak, november hó 30. napjáig, ricsa vásárlására engedélyt kérsertesek hivatalásra és az állattésére. A gazdák részére a kukoricsvásárlási engedélyeket a közgyűlésűs állítja ki. Siessen te igyónlással, mert november végéig elintéző.

B. D. Aranykalászos gazdák alkik valamegy töl gazdasági ban két évig járnak és vizsgát Jelvény viselésére csak az említportba tartozó gazdák jogosultak.

Sz. I. Albánia legmagasabb csésősa a **Worn-cséső**. Ennek a szín feletti magassága közel 30 ter, pontosan 2887 méter. Ezt a cséső általában az ehez hasonló albnálal hegyesűsokat szokták ron is hó fedi.

K. Z. Kérelmével forduljon megyei Gazdasági Palligyelő Sainos, nem hiszám, hogy a alkalmas időjárás bekövetkezett, azonban az időjárás megengedő godban vehet még december hban is ózi búzát.

KÖZKÖZTÖRZÉSEK

...bb felsorolatnak közölnéket
...nk a bejelentett új előfizetőket:
Jobbágyfalva, E. A. Csehét-
...N. L. J. Firtosváralja, T. I. Szil-
...lla, S. A. Mezőterem.

ELŐFIZETŐINKHEZ! Tudomásra
... az érdeklőzeknek, hogy Vinczeffy
...székelyföldi megbízottunk irányít-
...illetés Mátyé Lajos is végig ezontúl
...érdekében munkál, Nevezett most
...megyét befejezte s a Székely-
...bi megyét keresi fel, hogy az ci-
...rátkörököt a díjat feltegye. Kö-
...rét elsőfőfizetőnkkel, hogy Mátyé
...k fizethetik hátrálékukat, mert
...állított, ő most a mi szolgálataink
...Tóth Imre, a másik megbízottunk
...megyére utazott és hasonló-
...az ottani előfizetők is fizessék a
...megbízottunknak. Ugyancsak ki-
...megbízottunk Udvarhely megyé-
... az ezidő szerint nem küldhettünk
...ttat, azon helyekre postautalványt

küldünk, amelyben feltüntettük a f. é.
végig esedékest vált díjat. Kérjük elő-
fizetőinket, hogy hátrálékukat ezen posta-
utalvány felhasználásával küldjék be
hiálódhivatalunkhoz.

A következő befolyt pénzeket nyug-
tázzuk: Sz. L. Albis 6.20, P. N. S. Bihar-
diószög 6.20, M. I. Berettyószőlésk 6.20,
K. J. Biharvajda 6.20, N. G. Hegyköz-
csátár 6.20, H. F. Székelyhíd 6.20, V. S.
Esztelnek 6.20, B. L. Kézdimárkosfalva
6.20. M. A. Kéndiszentlélek 3, B. I. Sepsis-
biharszád 5.20, jav. V. G.-né Sepsis-
zentkirály 3.20, M. A. Nyárádgálfalva
6.20, D. M. Teke 6.20, B. I. Krasznabél-
tek 3.70, P. A. Székelybethlenfalva 6.20,
M. G. Bihar diószög 6.20, V. L. Hegyköz-
szentimre 6.20, ifj. D. K. Csikesobót-
falva 20, H. szöv. Nagybacon 6.20, P. L.
Kispes 6.20, Sz. M. I. Nagymaros 6.20,
M. M. Szolnok 4.46, N. K. Patóháza
6.20, G. G. Erselőd 11.20, ifj. B. J. Küs-
mőd 6, Z. A. Bihar szentjános 6.20, L.
I. Biharvajda 6.20, A. M. Kézdiálmás
9.50, O. F. J. Kézdi szentlélek 6.20, P.
I. Székelypétfalva 6, R. J. Lécsfalva
6.20, S. A. Nyújtód 6.20, I. A. Oradola
6.20, Sz. F. Székely vaja 6.20, L. I. Erdőd
6.20, Cs. S. Láposhánya 6.20, S. K. Szu-

moskrasod 18.50, B. S. Bonod 6, N. J.
Nagyerecs 6.20, O. I. Torja 11.20, D. L.
Bályok 6.20, K. J. Biharfőlegyháza 6.20,
N. J. Szalárd 6.20, M. P. Nagysajó 6.20,
A. I. Lázárfalva 11.20, Za. K. Bikfalva
6.20, K. D. P. Középpajta 6.20 pengő.

Apróhirdetés.

Minden szó 12 fillér, vastagabb betű-
rel 24 fillér. A legkisebb hirdetés dra
1 pengő. Álláskeresők részére 20 szög
1 pengő 20 fillér. Előfizetőnek min-
den szó 16 fillér, vastagabb betűvel
20 fillér. Az apróhirdetési díj előre
fizetendő.

Felkívánt Erdélyi Gábor urat keres-
sem, aki a 63-ik es. és kir. gyalogezred
9-ik századának parancsnoka volt 1917
-1918-ban az olasz és francia fronton.
Kérem értesítsen hollétéről. Kéri Inoze
Manó karposzmányos, Angyalos, u. p.
Gidófalva, Hidromász megye.

Szerkesztésért felel: PAP JANOSSY BELA DR.
Felelős kiadó: TÓTH KÁLMÁN.

Tanuld meg!

A kút víz védelme.

küsgödört a szennyződéstől állandóan védeni kell,
kutat kibélelik. A béléstál főbbjéte anyagból ké-
... Faburkolat erre a célra nem alkalmas, mert kor-
...ombósodik. Téglafal, terméskő megfelel, ha a béze-
...cementsabarcással kiöltik. Ott, ahol van kavics és
... legelőszérűbb a falazatot betonból csinálják. A kút-
...leggyakrabban a közelben kézen kapható betongyű-
...állítják össze. A bélést ne hagyjuk abba a föld fel-
...banem tanácsos a felszín fölött kb. 1 m. magas-
...oytatni, hogy a felszíni víznek a kútba való folyá-
...gagadályozzák. Ugyanezért a kút környékét lebe-
...bézagmentesen kell burkolni, ha más mód nincs, leg-
...gyagréttel körül kell döngölni. Gondoskodni kell
... arról is, hogy az elcsurgó vizet a kút környékéről
... felő catornával vezessük le, nehogy a pocolya ve-
...tése a kút víz tisztaságát. Előrr úgy gondot kell
...ni arra is, hogy a kút mellett állatot ne itassunk és
...unk. A kutat állandóan gondosan befedve kell

A méhész 7 parancsa.

Kihalt méhesekből ne vegyen a méhész semmit.
A méhész se kölcsön ne kérjen, se kölcsön ne
semmiféle eszközt senkinek.
Idegen mézzel ne etessen, inkább cukorral.
Idegen rajt ne fogjon be, mert a raj magával
a ragályt és ezzel megfertőzheti egész állomá-

5. A tartalék lépést ne hagyja kint, vagy ne rakja
az eresz alá, hogy a levegő érje, illetve, hogy a viasz-
molyok ezáltal meg ne egyék, mert az idegen méhek
rőrepülnek és megfertőzik.

6. Ha már egyszer a saját méhésztelében, vagy a
szomszédában fellépett a ragályos betegség, a lépeket
nem szabad egyik családtól a másikhoz áttenni, mert
esetleg a család fertőzött lehet és amelynek beadja,
az is megkapja. Pörgölésnél minden család a saját
lépét kapja vissza. Ugyiszintén a betelelőnél is, min-
den család főlöszleges lépét vagy külön-külön tegye
el a méhész, vagy mindannyiknál hagyja bent a saját
méz kamrájában, hogy jövrre, igazosan a fészekbőví-
tésnél, vagy a méz kamramegújításnál a saját lépét
kaphassa vissza minden család. (A méz kamrában ha-
gyott lépékhöz tavasszal fölmeleg néhány méh és meg-
nédi a viasz molyok ellen.)

Ha így eselészünk és ha volt is ragály, nem fog
tovább fertőzni. Ezen kívül ilyen eljárásal a beteg-
ség is mielőbb megáll.

7. A kipergelt lépeket betelelés után — ha már
nem elavujuk a családoknak a sejtékben maradt kevés
még kisedtse miatt beadni — ne tegyünk ki a sza-
badba, hogy ott szedjék ki a méhek a sejtékben ma-
radt néhány gramm mézet, hanem tegyük el a lép-
szekrénybe, vagy ládába, ahonnan jövő tavaszra ad-
hatjuk be a Laptörbe, mert ha kitesszük, rámennek
az idegen családoktól is a méhek, ahol mi nem is tud-
juk, hogy ragály van, amely idegen méhek aztán meg-
fertőzik. De nem szabad pergetés után a pergetőt sem
kitenni azért, hogy az oldalán levő kis mézet a mé-
hek hordják be a kaptárba, mert a pergetőt az idegen
méhek megfertőzhetik.

T. BAYMONTI KÖNYVTÁR
KOLOSZVÁR
Szent György tér

Andrásoknál vig nap vagyon
Mert ma András napja vagyon
A Magyar Nép azt kívánja:
Mennyi András, Isten áldja!

A kisgyermek táplálkozásának legfőbb szabálya.

Régebben a kisgyermeket rendszerint tületették. A sok tej pedig a legnagyobb veszedelem a kisgyermek egészségére nézve. Különösen ha a táplálás rendszerintlenül is történik. Számos gyomorbeteg már itt kezdődik, de a fejlődést is hátráltatja. A leghelyesebb 4 óránként, 24 óra alatt 5-ször táplálni. Szigorúan ügyelni kell arra az anyónak, hogy közben 7-8 óráig pihenő időt közzé iktasson, még pedig legmegfelelőbbben az éjszakai órákban. A kisgyermek tületése súlyos gyomorsav zavarokat okoz.

A makk-kávé és készítése.

A különféle tölgyek termését gyakran használják pótkávé készítésére, mert főcétük aránylag jóízű és a szervezetre káros anyagokat nem tartalmaz. A makk- és a pótkávék készítéséhez általánosságban használt egyéb nyersanyagok összetétele közt a lényeges különbséget a makk cersavtartalma szolgáltatja, melyből a makk pörkölésekor hasonló anyagok keletkeznek, mint a kávé cersavából. A makk cersava pörköléskor azonban nem bomlik el teljesen és így a főzetben kimutatható. A makk-kávét ép összehúzó hatású cersavtartalma miatt alkalmazzák gyógyászati célokra, háziészéként már rég használják sok helyütt bélhurut eseteiben. A főzet nem kellemetlen, elég tiszta, bár összehúzó, keserű ízű. Kétharmadrésze cukorral, édesített makk-kávéfőzet egyharmadrésze valódi kávéfőzettel elegyítve, különleges mellékhat nem mutat, igen jóízű ital szolgálhat.

Kesernyős ízének eltüntetése céljából a pörkölt makk-kávét gabonapótkávéval keverve is használják. A makk cersav tartalmát és így a főzet keserű ízét azáltal is csökkenthetjük, hogy a terméseket 24 óráig vízben áztatjuk, azután a vizet leöntjük és friss vizet öntve rejtjük, ezt az eljárást addig ismételtjük, míg a víz többé erősen nem színeződik. Az így előkészült terméseket megszáritjuk, a termés- és a maghéjakat el-távolítjuk, a magokat 4-8 részre vágjuk és utószáritjuk, utószáritás végetével pedig pörköljük és megőröljük őket. Keserületlenítés céljából úgy is járhatunk el, hogy a terméshéjtól, valamint a maghéj nagyobb részétől megfosztott és felaprított magokat kétszer vagy háromszor forró vízzel leforrázunk és utána megszáritjuk.

Szikes talaj javítása mésszel.

Nagy jelentősége van a meszezésnek a szikes talajok megjavításában. Szénsavas mésszből mint 100 kg.-ot veszünk 100 m²-re, erősebb szikes földeken azonban többet kell számítaniunk.

A mésszel megjavított szikes talajok megjavítása igen jól használható a marga, amelyet a szikes talaj szomszédságában levő jónomúságú földek eltalajában gyakran megtalálunk könnyen elérhető mélységben. Az innen kiastott márgával a szikes talaj színét tenyérnyi vastagságban meghordjuk, a hordott felszint istállótrágyával beborítjuk és az szét beássuk, vagy alászántjuk, néhány hónappal sebb a területet növényekkel is beültethetjük.

Az Alföldön olyan szikes talajok is vannak, amelyek meszezésel nem javíthatók meg. Ilyenek a dús szikes. Ezeknek a megjavítására szolgáló eljárás minden egyes esetben a talaj természetének megfelelően kell megválasztanunk. Mielőtt valamely szikes talaj megjavításához hozzáfognánk, kérjük valamely talajvizsgáló intézet véleményét.

Koldusszegénység

— Borzasztó koldúsátság ez az új szomszéd-sója, se paprikája, se lisztje, se vasalója, se gydeszkája, szóval semmije sincsen.

— Honnan tudja?

— Onnan, hogy kölcsön akartam kérni